

KAMIL SOCZEK

DOI: 10.26106/j9th-cx74

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Kolegium Indywidualnych Studiów Międzyobszarowych

 <https://orcid.org/0000-0002-0099-2367>

EDYCJA KRYTYCZNA DOKUMENTU Z 1465 ROKU KAZIMIERZA JAGIELLOŃCZYKA ZEZWAŁAJĄCEGO NA BUDOWĘ WODOCIĄGU W BIECZU

Przedmiotem edycji jest oryginalny dokument pergaminowy króla Kazimierza Jagiellończyka z 1465 roku, przechowywany w Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie, zezwalający na wybudowanie w mieście Biecz kanału wodociągowego¹. Jest to ważne źródło do poznania historii wodociągów na ziemiach polskich oraz do dziejów polskich miast. Przywilej ten nie doczekał się pełnej edycji. Część tekstu dokumentu, w oparciu o nowożytną kopię z kopiařiusza miejskiego, wydał w XIX wieku Bolesław Ulanowski². Z kolei Franciszek Bujak sporządził regest z ekscerptem fragmentu przywileju³. Istnieją również regesty tego dokumentu zawarte w *Słowniku historyczno-geograficznym województwa krakowskiego*⁴, w *Katalogu dokumentów Biblioteki Jagiellońskiej*⁵ oraz w materiałach do tomu V *Kodeksu dyplomatycznego Małopolski*, w wersji online, gdzie opub-

---

¹ Kraków, Biblioteka Jagiellońska, sygn. Dypl. 61; Dokument dostępny *online* w Jagiellońskiej Bibliotece Cyfrowej: <https://jbc.bj.uj.edu.pl/publication/206319> [dostęp: 18.10.2019].

² *Libri formularum saeculi XVmi*, ed. B. Ulanowski, Cracoviae 1888, s. 101–102. Warto zaznaczyć, że z powodu wykorzystania przez Ulanowskiego kopii jako podstawy edycji, w wydaniu tym są różnice w treści w stosunku do oryginału dokumentu. W edycji ponadto brak listy świadków.

³ *Materiały do historii miasta Biecza (1361–1632)*, oprac. F. Bujak, Kraków 1914, s. 13.

⁴ F. Sikora, *Biecz*, [w:] *Słownik historyczno-geograficzny województwa krakowskiego w średniowieczu*, cz. 1, z. 1, Wrocław 1980, s. 73.

⁵ *Katalog zbioru dokumentów pergaminowych Biblioteki Jagiellońskiej*, t. 1: *Katalog dokumentów*, oprac. K. Nabałek, W. Świeboda, M. Zdaneek, przy współpracy R. Tatarzyńskiego, pod red. K. Nabałka, Kraków 2014, s. 168–169, nr 191.

likowano też podobiznę cyfrową odpisu pergaminu z Biblioteki Jagiellońskiej⁶. Literatura podaje sprzeczne informacje dotyczące daty wystawienia przywileju. W pracy Urszuli Sowiny widnieje data roczna 1464⁷, w opracowaniu Franciszka Bujaka dwie – 1464 lub 1465⁸. Dopiero Franciszek Sikora w haśle *Biecz* w *Słowniku historyczno-geograficznym województwa krakowskiego w średniowieczu* podał już poprawnie rok 1465⁹.

Biecz, małopolskie miasto, położone jest nad rzeką Ropą, w odległości ponad 100 km od ówczesnej stolicy Królestwa Polskiego – Krakowa. Administracyjnie Biecz należał do ziemi krakowskiej, później województwa krakowskiego. Od XIV wieku był ośrodkiem starostwa grodowego i powiatu ziemskiego. Teren, na którym wzniesiono zamek i miasto Biecz, z wieloma wzgórzami i rzeką, niestanowiącą jednak zagrożenia powodziami, miał zdecydowanie charakter strategiczny¹⁰. Ponieważ nie zachował się dokument lokacyjny, nieznana jest dokładna data lokacji miasta. Dzieło to przypisuje się Bolesławowi Wstydliwemu, za którego panowania wiele miast Małopolski otrzymało prawa miejskie. Historycy za datę uzyskania praw miejskich przez Biecz przyjmują rok 1257¹¹, bowiem wówczas prawa miejskie uzyskały między innymi Kraków i Stary Sącz¹². Nie sposób jednak dziś stwierdzić, czy jest to data prawdziwa. Najstarsze źródła pisane, na przykład dokument nadania kolegiacie Świętego Floriana w Krakowie dziesięciny z całej ziemi bieckiej, mogą wskazywać na to, że osada powstała już w XII wieku. Dopiero w dokumencie Kazimierza Wielkiego z 1363 roku pojawia się informacja o lokacji Biecza przez jednego z jego poprzedników¹³. Miasto na prawie magdeburskim było również siedzibą sądu wyższego prawa magdeburskiego¹⁴. Położenie na granicy z Królestwem Węgier wzmacniało znaczenie polityczne i gospodarcze miasta¹⁵. Biecz leżał na szlaku łączącym Polskę i Królestwo Węgier, co z pewnością miało pozytywny skutek dla zamożności miasta. Przywilej Kazimierza Wielkiego z 1361 roku, zezwalający na budowę wagi, postrzygalni i kramów solnych, dość jasno wskazuje, że miasto było wówczas silnym ośrodkiem gospodarczym¹⁶. Obok sukiennictwa rozwijało się także

⁶ *Materiały do Kodeksu dyplomatycznego Małopolski*, t. 5, 1451–1506, oprac. W. Bukowski, F. Sikora, J. Wróniszewski, red. W. Bukowski, przy współpr. J. Szyszki, Kraków 2014, nr 674, [online] <http://www.kodeks.pau.krakow.pl/dokumenty.html> [dostęp: 20.12.2019].

⁷ U. Sowińska, *Woda i ludzie w mieście późnośredniowiecznym i wczesnonowożytnym. Ziemie polskie z Europą w tle*, Warszawa 2009, s. 268.

⁸ F. Bujak, *Materyały...*, s. 13.

⁹ F. Sikora, *Biecz...*, s. 73. Poprawna data jest również w *Katalogu zbioru dokumentów...* oraz w *Materiałach do Kodeksu Dyplomatycznego...*

¹⁰ T. Ślawnicki, *Biecz. Szkice historyczne*, Biecz 2002, s. 7.

¹¹ F. Kirycki, *Z dziejów miast zachodniej części ziemi bieckiej do 1520 r.*, [w:] *Nad rzeką Ropą. Szkice historyczne*, [t. 3], red. Z. Żarnicka, Kraków 1968, s. 103; T. Ślawnicki, *Biecz. Szkice...*, s. 17–19.

¹² Tamże, s. 17.

¹³ Tamże, s. 18.

¹⁴ Tamże, s. 18–19.

¹⁵ Tamże, s. 20.

¹⁶ J. Barut, S. Motyka, T. Ślawnicki, *Nad rzeką Ropą. Z dziejów Biecza, Gorlic i okolicy*, Kraków 1962, s. 18–19.

plóciennictwo¹⁷. Już w 1450 roku Kazimierz Jagiellończyk nadał bieczanom przywilej wybudowania blechu do bielania lnianego, konopnego i bławatnego płótna. W mieście istniały również inne rzemiosła, których około 30 można znaleźć w literaturze¹⁸. Do tych licznie reprezentowanych należą: szewstwo, kowalstwo, złotnictwo, stolarstwo, krawiectwo¹⁹. Pomimo że były to rzemiosła raczej usługowe, nie można wykluczyć, iż spełniały znaczącą, choć lokalną rolę. Liczby ludności Biecza w drugiej połowie XV wieku, a więc w okresie, w którym wydano niniejszy dokument, nie sposób obliczyć. Zgodnie z szacunkowymi obliczeniami Tadeusza Ślawnickiego na podstawie danych z ksiąg miejskich, miasto pod koniec XIV wieku zamieszkiwało 3140 osób, a w drugiej połowie XVI wieku – 5376 osób²⁰. W literaturze mówi się o późniejszych, częstych wahaniach w zaludnieniu miasta spowodowanych epidemiami, być może z powodu wadliwej instalacji wodociągów, a co za tym idzie zakazów wody²¹.

Wydawany dokument dotyczy ważnego aspektu w zakresie gospodarki i infrastruktury Biecza, jakim była zgoda królewska na wybudowanie wodociągu w mieście. Jest to jednocześnie cenne źródło dla zbadania rozwoju sieci wodociągowej w Polsce średniowiecznej. Dotąd, w opracowaniach, w tym również w monografii poświęconej roli wody w miastach polskich autorstwa Urszuli Sowiny, nie wykorzystywano oryginału dokumentu, opierając się na jego niepełnych edycjach bez dokładnej datacji.

Wodociągi w średniowiecznej Polsce nie były częstym zjawiskiem. Ich początki datuje się na wiek XIII, gdy budowano je w większych miastach – Krakowie, Poznaniu lub Wrocławiu²². Przekazy pisane bardzo rzadko informują o źródłanych ujęciach dla wodociągów. Nie sposób też określić konkretnie ich wyglądu. Wzdłuż ulic występowały często rowy, pełniące funkcję ścieków. Do Krakowa, gdzie wodociąg zaczęto budować pod koniec XIV wieku z inicjatywy rady miejskiej, woda płynąć miała drewnianymi rurami z odnogi (młynówki) rzeki Rudawy²³.

W 1465 roku na zjeździe generalnym w Nowym Mieście Korczynie król Kazimierz Jagiellończyk wydał przywilej zezwalający na zbudowanie wodociągu w mieście Biecz. Przy wydaniu tego dokumentu, obecni byli najważniejsi urzędnicy państwowi. Fakt ten, jak i użycie pełnej tytulatury władcy, dowodzi szczególnej rangi dokumentu²⁴. Woda miała spływać „zewsząd z pól i gór”, więc ze źródeł znajdujących się poza miastem²⁵. Nie wykorzystywano jednak samej rzeki Ropy, ponieważ woda z niej czerpana zapewne

¹⁷ Tamże, s. 19.

¹⁸ T. Ślawnicki, *Biecz. Szkice...*, s. 22.

¹⁹ J. Barut, S. Motyka, T. Ślawnicki, *Nad rzeką Ropą...*, s. 20.

²⁰ T. Ślawnicki, *Biecz. Szkice...*, s. 53–65.

²¹ Tamże, s. 57.

²² U. Sowina, *Woda i ludzie...*, s. 275.

²³ J. Laberschek, *Sieć wodna średniowiecznego Krakowa i jej gospodarcze wykorzystanie*, Warszawa 2016, s. 102–103, 148.

²⁴ I. Sułkowska-Kurasiova, *Polska kancelaria królewska w latach 1447–1506*, Wrocław 1967, s. 60–61.

²⁵ U. Sowina, *Woda i ludzie w mieście...*, s. 276.

nie nadawała się do użytku, co mogło mieć związek z pobliskimi złożami ropy, ale mniejsze źródła, znajdujące się nieopodal Biecza.

Edycji dokumentu dokonałem w oparciu o instrukcję wydawniczą dla pisanych źródeł historycznych do połowy XVI wieku autorstwa Adama Wolffa²⁶, posiłkując się też zaleceniami dotyczącymi wydawania dokumentów z podręcznika Janusza Tandeckiego i Krzysztofa Kopińskiego²⁷. W przypisach tekstowych wskazane zostały fragmenty tekstu – inwokacja i inicjał – zapisane w sposób ozdobny. Zachowana została oryginalna ortografia. Pisownia liter u i w została ujednolicona zgodnie z ich właściwą funkcją fonetyczną. Oryginalną transkrypcję zachowano jednak dla nazw własnych. Przy identyfikacji nazw osobowych i geograficznych występujących w dokumencie, pominąłem oczywistą dla odbiorcy postać króla Kazimierza Jagiellończyka, miejscowości i nazwy geograficzne wyszczególnione w intytulacji monarchy oraz opisane we wstępie miasto Biecz. Dobry stan zachowania dokumentu oraz staranny dukt pisma pozwoliły na pełny odczyt tekstu.

EDYCJA

Nowe Miasto Korczyn, 17 maja 1465

Król Kazimierz Jagiellończyk zezwala na wybudowanie kanału wodociągowego w mieście Biecz, zagrożonym atakami wrogów. Dochody z wodociągu miasto ma prawo przeznaczać na własne cele.

Or.: Kraków, Biblioteka Jagiellońska, sygn. Dypl. 61. Pergamin; wymiary: 370 × 280 + 90 mm. Stan zachowania bardzo dobry. Brak pieczęci, pozostał fragment brązowego sznurka po jej przywieszeniu. Na odwrocie: rysunek trzech rur wykonany piórem; noty: privilegium canalium (XV/XVI w.); dwa streszczenia (XVI/XVII, XVIII w.); Num° 113, N° 45; pod zakładką: WHR 873 (fioletowym atramentem).

Wyd.: częściowe w oparciu o kopię: *Libri formularum saeculi XVmi*, ed. B. Ulanowski, Kraków 1888, s. 101–102, nr 204.

Reg.: 1. *Materiały do historii miasta Biecza (1361–1632)*, oprac. F. Bujak, Kraków 1914, s. 13, nr 50 (w oparciu o kopię, wraz z ekscerptem fragmentu, z niepewną datą – 1464 lub 1465); 2. *Katalog zbioru dokumentów pergaminowych Biblioteki Jagiellońskiej, t. 1: Katalog dokumentów*, oprac. K. Nabiałek, W. Świeboda, M. Zdanek, przy współpracy R. Tatarzyńskiego, pod red. K. Nabiałka, Kraków 2014, s. 168–169, nr 191; 3. *Materiały do Kodeksu dyplomatycznego Małopolski, t. 5, 1451–1506*, oprac. W. Bukowski, F. Sikora, J. Wroniszewski, red. W. Bukowski, przy współpr. J. Szyszki, Kraków 2014, nr 674, [online] <http://www.kodeks.pau.krakow.pl/dokumenty.html> [dostęp: 20.12.2019].

---

²⁶ A. Wolff, *Projekt instrukcji wydawniczej dla pisanych źródeł historycznych do połowy XVI w.*, „*Studia Źródłoznawcze*”, t. 1, 1957, s. 155–181.

²⁷ J. Tandecki, K. Kopiński, *Edytorstwo źródeł historycznych*, Warszawa 2014, s. 137–151.

TEKST DYPLOMU

^aIn^b nomine Domini amen^c. Cum regie conveniat dignitati, singulorum intendere comoditatibus [s] subditorum ad illorum tamen amplianda comoda singulariter acclinamur, quos nobis et fidei comendat integritas et ex quorum comodis regia attollitur sublimitas. Proinde nos Kazimirus, Dei gracia rex Polonie, necnon terrarum Cracouie, Sandomirie, Siradie, Lancicie, Cuyauie, magnus dux Lithwanie, Russie, Prussieque, necnon Culmensis, Elbingensis, Konigsbergensis et Pomeranie dominus et heres etc. Ad perpetuam rei memoriam. Significamus tenore presencium, quibus expedit universis, tam presentibus, quam futuris, quomodo attendentes et provida animadversione pensantes, quod opidum nostrum Byecz in terris Cracouiensibus [ss] situm regni nostri confinia, in quibus sepe numero hostiles insultus crebrescere sentimus vicinio contingit et non minus civium et incolarum eiusdem constantissima fidei puritate attenta dicti opidi condicionem facere meliorem et eiusdem incolis munificencie dexteram porrigere cupientes, quatenus tempore felicitis nostri regiminis suarum comoditatum uberiora suscipiant incrementa memoratis civibus et incolis de Byecz fidelibus nostris dilectis in ipso opido canalia aquatica faciendi, construendi et errigendi, necnon aquam ad eadem undecumque de arvis, agris ac montibus decurrentem sine quorumvis hominum renitencia ac prohibicione aliquali a distancia unius circumquaque miliaris arripiendi, detinendi, concludendi seu occludendi et recipiendi, ac per concavitates subterraneas in dictum opidum ecciam [s] per areas quascumque deducendi, dirigendi et trahendi, et tandem ex locis suis ad braxatoria et alia queque loca pro libito et utilitate euisdem opidi, ubicumque conducendi, ampliandi et diffundendi plenam, omnimodam ac irrevocabilem auctoritate nostra regia facultatem ac libertatem dedimus, contulimus, concessimus, damusque, concedimus, conferimus et largimur presencium per tenorem dantes et concedentes eisdem civibus et incolis Beczensibus et nullipiam alteri omnes fructus, census, proventus, redditus et emolimenta, ratione huiusmodi canalium et eorundem occasione quomodolibet proveniencia pro utilitate et comoditate opidi memorati constituendi, adinveniendi, tollendique et levandi plenariam potestatem, de quibus nec nobis nec capitaneo nostro Beczensi pro tempore existenti sed tantummodo civibus et incolis memoratis, sicut premissum est, per eos ad quos pertinet integraliter decernimus responderi perpetuis temporibus duraturam. Harum quibus sigillum nostrum presentibus est appensum testimonio litterarum. Actum in conventionem Noue Ciuitatis Korczin¹, feria sexta proxima post festum sancte Zophie, anno Domini millesimo quadringentesimo sexagesimo quinto, presentibus ibidem reverendis in Christo patribus dominis, necnon magnificis et generosis Johanne Cracouiensi²,

^{a-c} *inwokacja pisana ozdobnie, większymi literami,*

^b *początkowy, ozdobny inicjał „I” wysokości około trzynastu wierszy.*

¹ *Nowe Miasto Korczyn (dziś Nowy Korczyn), miasto królewskie, położone w ziemi sandomierskiej.*

² *Jan Lutek z Brzezia, biskup włocławski 1463–64, krakowski 1464–71, zm. 1471 (B. Janiszewski - Minczer, Jan Lutkowiec (Lutek) z Brzezia, [w:] Polski słownik biograficzny [dalej: PSB], t. 10, s. 443–445).*

Jacobo Wladislaiuensi³ episcopis, Johanne de Thanczin castellano Cracouiensi⁴, Luca de Gorka Poznanensi⁵, Stanislae de Ostrorog Calischiensi⁶, Dereslao de Rythwyany Sandomiriensi⁷, Petro de Opporow Lanciensi palatinis⁸, Hincza de Rogow Sandomiriensi⁹, Dobeslao Kmytha de Wyszyncze Lubliniensi castellanis¹⁰ et aliis quampluribus fidedignis, testibus circa premissa. Datum per manus venerabilis Alberti de Zichlin¹¹ prepositi Calischiensis, custodis Sandomiriensis, Gneznensis, Cracouiensis, Wladislaiuensis ecclesiarum canonici et Regni Polonie vicecancellarii, sincere nobis dilecti.

³ Jakub z Sienna, biskup krakowski 1461–63, włocławski 1465–74, arcybiskup gnieźnieński i prymas Polski 1474, zm. 1480 (F. Kiryk, *Jakub z Sienna*, [w:] PSB, t. 10, s. 364–367; A. Gąsiorowski, *Jakub z Sienna h. Dębno*, [w:] *Wielkopolski słownik biograficzny* [dalej: WSB], Warszawa 1981, s. 276–277).

⁴ Jan Tęczyński, kasztelan biecki 1433–35, starosta lubelski 1434–38, opiekadnik krakowski 1434–36, kasztelan wojnicki 1435–37, wojewoda sandomierski 1437–38, krakowski 1438–59, kasztelan krakowski 1459–70, zm. 1470 (*Urządnicy małopolscy XII–XV wieku. Spisy, oprac. J. Kurtyka, T. Nowakowski, F. Sikora, A. Sochacka, P.K. Wojciechowski, B. Wyrozumska, pod red. A. Gąsiorowskiego*, Wrocław 1990 [dalej: UM], s. 369, nr 10, 144, 472, 987, 1140, 1319; J. Kurtyka, *Tęczyńscy. Studium z dziejów polskiej elity możnowładczej w średniowieczu*, Kraków 1997, s. 556–557).

⁵ Łukasz z Górk, dworzanin królewski 1428, podczaszy poznański 1438, wojewoda poznański 1441–75, starosta generalny wielkopolski 1447–48, 1451–54, 1456–57, starosta kościański 1433–75, pobiedzki, zm. 1475 (*Urządnicy wielkopolscy XII–XV wieku. Spisy, oprac. M. Bielińska, A. Gąsiorowski, J. Łojko, pod red. A. Gąsiorowskiego*, Wrocław 1985 [dalej: UW], s. 185, nr 398, 490, 629, 631, 633; A. Gąsiorowski, *Górka Łukasz z Górki h. Łódzia*, [w:] WSB, Warszawa 1981, s. 219; *tenże, Starostowie wielkopolskich miast królewskich w dobie jagiellońskiej*, Warszawa 1981, s. 73; K. Górska-Gólaszka, *Górka Miejska*, [w:] *Słownik historyczno-geograficzny województwa poznańskiego w średniowieczu*, cz. 1, z. 4, Wrocław 1987, s. 636–637).

⁶ Stanisław z Ostroroga, syn Sędziwoja wojewody poznańskiego, podstoli kaliski 1432, kasztelan międzyrzecki 1445, gnieźnieński 1450, wojewoda kaliski 1453–75, poznański 1475, starosta generalny wielkopolski 1439–40, 1448–51, zm. 1476/77 (A. Gąsiorowski, *Ostroróg Stanisław h. Nałęcz*, [w:] PSB, t. 24, s. 524–527; UW, s. 194, nr 47, 180, 232, 310, 413, 491, 626, 630).

⁷ Dzierław Rytwiński h. Jastrzębiec, starosta sandomierski 1442, wojewoda sieradzki 1455–60, sandomierski 1460–72, krakowski 1472–77, kasztelan rozpierski 1453–55, krakowski 1477–78, zm. 1478 (*W. Falkowski, Rytwiński Dzierław*, [w:] PSB, t. 33, s. 583–587; *Urządnicy łęczyccy, sieradzcy i wieluńscy XIII–XV wieku. Spisy, oprac. J. Bielnika i A. Szymczakowa, pod red. A. Gąsiorowskiego*, Wrocław 1985 [dalej: US], s. 184, nr 22, 290; UM, s. 359, nr 146, 474, 990, 1392).

⁸ Piotr Oporowski h. Sulima, starosta łęczycki, 1447, kruszwicki 1464, podkomorzy łęczycki 1450, wojewoda łęczycki 1454–67, zm. 1467 (J. Bielnika, *Oporowski Piotr h. Sulima*, [w:] PSB, t. 24, s. 139–142; US, s. 179, nr 44; 212; 372; 412).

⁹ Jan zwany Hińcza z Rogowa, kasztelan rozpierski 1443–1453, kasztelan sieradzki 1453–1460, kasztelan sandomierski 1460–1473, starosta niezawski 1452, inowrocławski 1453, radomski 1440–1461, podskarbi koronny 1447–1460, zm. 1473. (J. Senkowski, T. Słowikowski, *Hincza (Henryk) z Rogowa*, [w:] PSB, t. 9, s. 521; US, s. 183, nr 21, 90; UM, s. 359, nr 762, 1266, 1371).

¹⁰ Dobiesław Kmita z Sobienia i Wiśnicza, kasztelan biecki 1458–59, wojnicki 1460–63, lubelski 1464–74, wojewoda lubelski 1474–78, sandomierski 1478, zm. 1478 (F. Kiryk, *Kmita Dobiesław*, [w:] PSB, t. 13, s. 87–88; US, s. 338, nr 15, 541, 585, 982, 1144).

¹¹ Wojciech z Żychlina, notariusz publiczny 1441, kanonik krakowski 1464–67, poznański 1465, podkanclerzy koronny 1464–71, zm. 1471. (*Urządnicy centralni i nadworni Polski XIV–XVIII wieku. Spisy, oprac. K. Chłapowski, S. Ciara, Ł. Kądziała, T. Nowakowski, E. Opalińska, G. Rutkowska, T. Zielińska, pod red. A. Gąsiorowskiego*, Kórnik 1992, s. 218).

BIBLIOGRAFIA

Źródła rękopiśmienne i drukowane:

Kraków, Biblioteka Jagiellońska, sygn. Dypl. 61.

Libri formularum saeculi XVmi, ed. B. Ulanowski, Cracoviae 1888.

Materiały do historyi miasta Biecza (1361–1632), oprac. F. Bujak, Kraków 1914.

Materiały do Kodeksu dyplomatycznego Małopolski, t. 5, 1451–1506, oprac. W. Bukowski, F. Sikora, J. Wroniszewski, red. W. Bukowski, przy współpr. J. Szyszki, Kraków 2014, [online] <http://www.kodeks.pau.krakow.pl/dokumenty.html> [dostęp: 20.12.2019].

Literatura:

Barut J., Motyka S., Ślawnski T., *Nad rzeką Ropą. Z dziejów Biecza, Gorlic i okolicy*, Kraków 1962.

Bieniak J., *Oporowski Piotr h. Sulima*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. 24, Wrocław 1979, s. 139–142.

Fałkowski W., *Rytwiański Dzierław*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. 33, Wrocław 1991–1992, s. 583–588.

Gąsiorowski A., *Górka Łukasz z Górki h. Łodzia*, [w:] *Wielkopolski słownik biograficzny*, Warszawa 1981, s. 219.

Gąsiorowski A., *Jakub z Sienna h. Dębno*, [w:] *Wielkopolski słownik biograficzny*, Warszawa 1981, s. 276–277.

Gąsiorowski A., *Ostroróg Stanisław h. Nałęcz*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. 24, Wrocław 1979, s. 524–527.

Gąsiorowski A., *Starostowie wielkopolskich miast królewskich w dobie jagiellońskiej*, Warszawa 1981.

Górska-Gołaska K., *Górka Miejska*, [w:] *Słownik historyczno-geograficzny województwa poznańskiego w średniowieczu*, cz. 1, z. 4, Wrocław 1987.

Janiszewska-Mincer B., *Jan Lutkowie (Lutek) z Brzezia*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. 10, Wrocław–Warszawa–Kraków 1962–1964, s. 443–445.

Katalog zbioru dokumentów pergaminowych Biblioteki Jagiellońskiej, t. 1: *Katalog dokumentów*, oprac. K. Nabiałek, W. Świeboda, M. Zdanek, przy współpracy R. Tatarzyńskiego, pod red. K. Nabiałka, Kraków 2014.

Kiryk F., *Jakub z Sienna*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. 10, Wrocław–Warszawa–Kraków 1962–1964, s. 364–367.

Kiryk F., *Kmita Dobiesław*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. 13, Wrocław–Warszawa–Kraków 1967–1968, s. 87–88.

Kiryk F., *Z dziejów miast zachodniej części ziemi bieckiej do 1520 r.*, [w:] *Nad rzeką Ropą. Szkice historyczne*, [t. 3], red. Z. Żarnicka, Kraków 1968, s. 93–154.

Kurtyka J., *Tęczyńscy. Studium z dziejów polskiej elity możnowładczej w średniowieczu*, Kraków 1997.

Laberschek J., *Sieć wodna średniowiecznego Krakowa i jej gospodarcze wykorzystanie*, Warszawa 2016.

Senkowski J., Słowikowski T., *Hincza (Henryk) z Rogowa*, [w:] *Polski słownik biograficzny*, t. 9, Wrocław–Kraków–Warszawa 1960, s. 521–523.

Sikora F., *Biecz*, [w:] *Słownik historyczno-geograficzny województwa krakowskiego w średniowieczu*, cz. 1, z. 1, Wrocław 1980, s. 72–82.

Sowina U., *Woda i ludzie w mieście późnośredniowiecznym i wczesnonowożytnym. Ziemie polskie z Europą w tle*, Warszawa 2009.

Sułkowska-Kurasiowa I., *Polska kancelaria królewska w latach 1447–1506*, Wrocław 1967.

Ślawnski T., *Biecz. Szkice historyczne*, Biecz 2002.

Tandecki J., Kopiński K., *Edytorstwo źródeł historycznych*, Warszawa 2014.

Urządnicy centralni i nadworni Polski XIV–XVIII wieku. Spisy, oprac. K. Chłapowski, S. Ciara, Ł. Kądziała, T. Nowakowski, E. Opaliński, G. Rutkowska, T. Zielińska, pod red. A. Gąsiorowskiego, Kórnik 1992.

Urządnicy łączący, steradcy i wieluńscy XIII–XV wieku. Spisy, oprac. J. Bieniak i A. Szymczakowa, pod red. A. Gąsiorowskiego, Wrocław 1985.

Urządnicy małopolscy XII–XV wieku. Spisy, oprac. J. Kurtyka, T. Nowakowski, F. Sikora, A. Sochacka, P.K. Wojciechowski, B. Wyrozumska, pod red. A. Gąsiorowskiego, Wrocław 1990.

Urzędnicy wielkopolscy XII–XV wieku. Spisy, oprac. M. Bielińska, A. Gąsiorowski, J. Łojko, pod red. A. Gąsiorowskiego, Wrocław 1985.

Wolff A., *Projekt instrukcji wydawniczej dla pisanych źródeł historycznych do połowy XVI wieku*, „*Studia Źródłoznawcze*”, t. 1, 1957, s. 155–181.

STRESZCZENIE

Wydawany dokument dotyczy zezwolenia Kazimierza Jagiellończyka na budowę wodociągu w mieście Biecz. Źródło to jest ważne dla historii wodociągów w Polsce, a także do dziejów gospodarczych Biecza. Edycja została dokonana według zaleceń projektu instrukcji wydawniczej Adama Wolffa z uwzględnieniem rozwiązań zastosowanych w najnowszych wydawnictwach źródłowych.

SŁOWA KLUCZOWE:

Biecz, wodociągi, Kazimierz Jagiellończyk, miasta małopolskie

CRITICAL EDITION OF A DOCUMENT FROM 1465 BY KAZIMIERZ JAGIELLOŃCZYK ALLOWING FOR THE CONSTRUCTION OF A WATER MAIN IN BIECZ

SUMMARY

The document issued contains the permission of Casimir IV Jagiellon to build a water supply system in the town of Biecz. This source is important for the history of waterworks in Poland, as well as for the economic history of Biecz. The edition was prepared following the recommendations included in the draft of Adam Wolff's publishing instruction, taking into account the solutions introduced in the most recent source publications.

KEYWORDS:

Biecz, waterworks, Casimir IV Jagiellon, towns of Lesser Poland